

Zondag 16 mei 1915 – enige editie

Berlijn, 15 mei. Officieel bericht uit het grote hoofdkwartier:

Bij Steenstrate aan het IJzerkanaal hebben wij een vijandelijke aanval afgeslagen. Aan de weg St. Juliaan-leper hebben wij opnieuw aanvallen ondernomen en vorderingen gemaakt. Drie Engelse officieren en 60 man, benevens een machinegeweer zijn daar in onze handen gevallen.

Het aantal ongewonde gevangenen, sedert 22 april door ons bij Ieper gemaakt, is tot 110 officieren en 5450 man gestegen. Daarbij komen nog meer dan 500 gewonde gevangenen.

Het Belgische moratorium.

Volgens de Vossische Zeitung beraadslaagt het Duitse bestuur te Brussel thans met vertegenwoordigers van de Belgische handelswereld over de vraag om het moratorium, dat tot nu toe van maand tot maand onveranderd verlengd moest worden, te doen aflopen. De gouverneur-generaal in België wenst het moratorium geleidelijk op te heffen.

Het leven te Brussel. (KVdW).

Brussel, einde april.

Ik heb gisteren niet zonder meewarigheid geschreven over het eigenlijke volk, dat er waarlijk niet aan doen kan zo het, volgens sommigen, niet geheel beantwoordt aan de morele houding die men er in deze tijd, onder de gegeven omstandigheden, scheen van te verwachten; aan de morele zending, waar men het, wel wat al te lichtvaardig en milddadig, schijnt te willen mee belasten. Gisteren was het een dag om weer maar eens naar de triestige buitenwijken

te gaan. Ik heb het natuurlijk gedaan, want aan zulke drang te weerstaan is een gewetenskwesie. En ik heb weer de geestelijke miserie ondergaan, de gedweeheid van de hond die de hand likt welke hem de ruggengraat heeft stukgeslagen, waar een versufte bevolking, die geen begrip van vrijheid bezit en dit zeker niet onder de oorlog heeft opgedaan, onder bukt.

- "Hebt gij ooit een leeuw gezien?" vraagt ergens, als ik mij niet vergis, niemand minder dan Nicolaas Beets. En het is hem een aanleiding (voor zover mijn geheugen strekt) tot vergelijking tussen zo'n beest in open lucht en datzelfde achter tralies, waar men het zelfs met geen wandelstokken mag behandelen, - omdat het geen verweermiddelen meer bezit ... Nu heb ik gisteren gewandeld langs mensen, die zich wel in de vrije natuur met hun natuurlijk verweer en ook met hun natuurlijke levenszin mochten bewegen; maar ik heb er nog meer gezien die in hun miserie zaten als een leeuw in een openluchtkooi, waar hij vergeefs een schaduwplekje zoekt dat hem maar enigszins kan verbergen. Zij stonden, die mensen, tussen aarde en lucht, voeten in de grond, hoofd in de hemel. En zij waren als gevangenen...

Laat ik u zeggen dat ik het doel van mijn wandeling (die trouwens doelloos was) niet bereikte, dan na een eind door de stad te zijn gelopen. En het was in de stad zelf, in het hart der stad, dat ik het eerst, dat ik het sterkst de zuiverende, de troostende, de krachtschenkende natuur had genoten.

Een schouwspel, trouwens, van ongewone aard, had mij bij de aanvang al uit de versuffing geholpen, voor een deel althans. Dicht bij mijn deur is, gij weet het, een kazerne. Naast die kazerne lag een uitgestrekt stuk grond braak. Lag, zeg ik: ik zag immers dat het niet meer braak was. Integendeel, zou ik zelfs geneigd zijn te beweren. Want wat moesten mijn ogen aanschouwen? Zij aanschouwden dat de grond met angstvallige zorg was omgeploegd, en daar nu lag, rozig

bruin en blauw overwaasd, in lange oprijzende voren. Maar zij aanschouwden nog iets anders: achteraan de vlakke vlekke, tegen de klaardere aarde aan, een paard, een diepbruin paard met blinkende glanzen. De spieren van schoften en achterpoten gespannen, de nek koppig gekromd, trok het een eg. Op de eg stond wijdbenend, zweep ter hand, teugel in de linkervuist, de man die mende. Aan de bek van het paard was ook een man, die het beest op de rechte weg hield. Beide mannen waren geheel in het wit gekleed: wit met rode biesjes. Zij hadden hoge laarzen aan met sporen. Het waren kurassiers van baron von Bissing's geleide. Geloof mij als gij wilt: ik heb aan de oude Cincinnatus gedacht...

Verkwikt, zoals ik zegde, door deze bucolisch krijgskundige verschijning, trok ik de stad in. Ik vond er - dag der verwonderingen! - weer andere aardeverplegende soldaten. Ditmaal in de grote stadswarande die, tot militaire doeleinden ingericht en daartoe bij alle uitsluiting voorbehouden, ook door militaire handen verzorgd wordt. En daar zag ik kruipend op de knieën, langzaam voorzichtig vooruitschuivend als op een ongeziene vijand af, gewapend alleen met een nogal primitief sikkeltje, twee feldgraue soldaten die, het gras, het hoog opgeschoten, blinkende gras aan het maaien waren. De mensen stonden ernaar te kijken. Zij, geheel aan hun werk, sneden maar; met het flitsende sikkeltje, in alle ernst, vol trage ijver. En zo, over een week, in de warande hangen zal de rijke ambergeur van het hooi, dan zal het hun schone schuld zijn ...

- Doch, niet alleen soldaten bezorgen ons de dierbare indrukken, die voor ons de natuur, de onaanroerbare ongevoelige?, neen, de aldoor milde, vooral bij lijden rijke en genadige, tot de aldoor dieper beminde moeder maakt. Want hoe heb ik gisteren weer gevoeld, hoe haar onverstoorbare weelde in deze tijd de grootste zegening is, die ons kon overkomen. - Het was in de Kruidtuin, waar honderden van de schone Brusselse kinderen, een wemelende zee van kinderen, als

levende bloemen aan het spelen waren. Eromheen stonden de magnolia's, de zwarte magnolia's die hun roerloze vaasjes, het matte porselein van hun rozige kelken bieden. Onder de bermten der hoge wegen, waar brandden de gele vlammen der brem, lagen rechtlijnig binnen de lijsten van glanzend gras, de tulpen: de tedere en de felle, die zacht zijn of wreed van verwe. En heel de lucht woog, bezwangerd van de warm wagende geur der donker fluwelen violieren...

- Waarom, helaas, zijn er armen, zijn er verstokenen, die dit niet genieten mogen?

Want zij bestaan: ik heb er gisteren nog gezien. - Toen ik, weer aangetrokken door de verneinende machten die, om alle wonne nijdig, ze naar beneden willen halen, verdwaalde naar de verre wijken der miserie: daar heb ik ze gezien, de gedoemden tot de armoede des gemoeds, die zeker geen zaligheid belooft. Zij stonden ...

Maar laat ik er u aan herinneren dat de meeste voorsteden van Brussel ten behoeve der armen van de gemeente al hun braakland kosteloos beschikbaar hebben gesteld, met voorbehoud dat een klein deel der eventuele opbrengst aan het werk der volksvoeding zou toekomen. Dit is ook gebeurd in de wijk waar ik voorbijkwam.

Welnu, in die wijk zijn aanzienlijke, onbebouwde vlakten, die goed in de zon liggen, waar de gezonde lucht aan kan, en die zonder veel moeite te bewerken zouden zijn. En nu zouden jullie denken: het is naar die gronden dat het gretigst werd gevraagd? - Gij vergist u: de armen waren werkelijk al te arm, zaten waarlijk al te zeer in hun armoede gevangen, dan dat zij de ogen zouden hebben durven opslaan naar zulke wijde hemel, dat zij met hun blikken zulke brede gezichtseinder zouden durven overzien. De meesten hebben hun lapje aarde dan ook gekozen liefst tussen twee hoge huizen. De zon

zal daar nooit schijnen. En de aarde zit er vol stenen en gruis, van toen de huizen gebouwd werden. Daar werken ze, in plaats van op de wijde, hun geboden terreinen, gebogen, aan een arbeid die ze peuterig en onbeholpen verrichten. Hopen ze er iets van? Maar zijn ze werkelijk niet te arm om zich de weelde van een hoop te gunnen?...

Een nochtans van die eeuwige armen, die niets anders dan arm kunnen zijn; een die de anderen in vlijt en misschien ook in kennis vooruit is geweest, kwam al tot een resultaat! een neers groen pointillé van jong kruid wemelt over zijne zwaar beschaduwde aarde. De man zag dan ook de noodzakelijkheid in van een vogelschrik. En wat plantte hij midden op zijn land, tot behoud van zijn pas opkomende salade? De ironie, de oneindig bittere, want gans ongewilde ironie van een verlept en verrafeld Amerikaansch vlaggetje, de vlag die de voeding van België verzekert ...